

REPORTATGE

Un viatge ancestral

Quan comença l'estiu, ramats d'ovelles i bous recorren les vies pecuàries del sud de Catalunya, el nord de València i el sud-est d'Aragó a la cerca de pastures

TORTOSA Redacció / S. Cases

Les terres de cruïlla mantenen viva la tradició ancestral de la transhumància. Quan comença l'estiu i quan acaba la tardor, ramats d'ovelles i bous recorren les vies pecuàries del sud de Catalunya, el nord de València i el sud-est d'Aragó a la cerca de pastures en un recorregut que reviu generacions rere generacions.

És un viatge en què les petges dibuixen una expedició de milers d'anys i que sembla pràcticament perduda en el context actual. És com es podria definir la transhumància que, primavera rere primavera, recorre les comarques segellades pel riu Sénia per reubicar un ramat boví d'un centenar de caps, des d'Alfara de Carles fins a Fortanete, a la província de Terol. Els ramats fan el camí invers a la tardor i recorren, dos vegades l'any, les vies pecuàries del sud de Catalunya, el nord del País Valencià i el sud-est d'Aragó a la recerca de pastures.

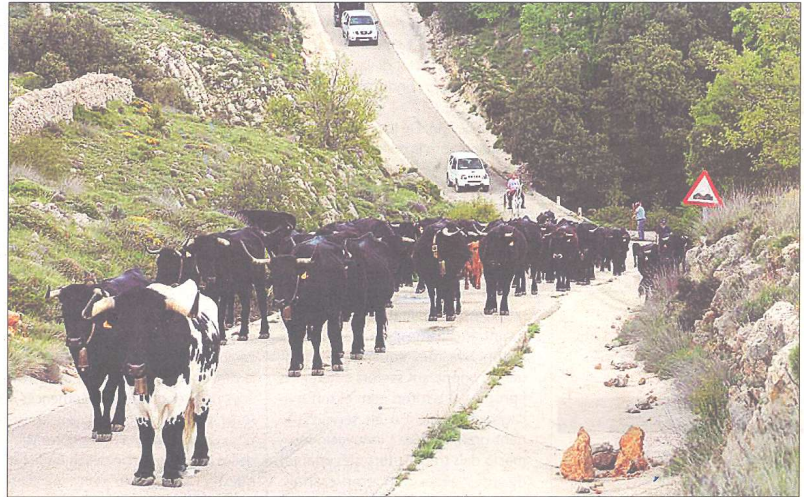
La ruta comença a la vall del Tossal, al cor del Parc Natural dels Ports, amb els germans ampostins Martorell Gargallo, els únics del territori amb bestiar boví que segueixen la tradició de la transhumància.

"Seguim la tradició per buscar pastures més fresques i perquè els animals estiguin bé, és una tradició a la família i ho portem a la sang", explica Juan Martorell, un dels protagonistes de la ruta.

DOS-CENTS QUILÒMETRES A PEU

En resseguir les vies pecuàries que vertebraven les comarques ebreques, el Maestrat i les terres aragoneses a través de la ruta del Llosar, per on conserven el drèt de pas, els participants encaren els vora 200 quilòmetres de recorregut a peu, a cavall i amb un vehicle de suport, superen barrancs i dormen al ras durant pràcticament tota la ruta. Reviuen, per tant, les migracions animals marcades per les estacions de l'any. A ritme del bestiar, durant el trajecte, els voluntaris que presten ajuda pel camí es van afegint al caliu de la gent dels pobles que travessen, com Xert i Anglesola, a Terol. Aquestes dos són les úniques localitats per on entren els ramaders. Els protagonistes de l'experiència reivindiquen, en aquest sentit, l'ús de les antigues vies de comunicació i les carrerades reials.

Juan Martorell explica: "Els camins de la transhumància han en-

Imatge del ramat conduït pels germans Martorell Gargallo. / SUSANNA CASES

llaçar els territoris de tota la península Ibèrica i han servit, en moltes ocasions, per fer carreteres; per aquest motiu, els ramats tenen dret a passar pels antics camins".

No ho fan sols. De sis a nou persones s'encarreguen de comptar el bestiar, les vaques avileses que es desplacen, d'establir un perímetre de seguretat cada vespre i de protegir el bestiar amb els conductors

quan recorren carreteres comarcals i nacionals. Entre trajecte i trajecte, els participants dinen i dormen al ras, al més pur estil cowboy.

Durant les jornades, l'expedició recorre els Reguers, Mas de Barberans i la Sénia, a Catalunya. Passen al País Valencià i els ramats s'apropen als pobles de Canet lo Roig, Xert, Catí i Vilafranca. Una vegada a Terol, van des d'Anglesola fins a Fortanete passant per la localitat de Cantave-

lla, la capital de la comarca aragonesa del Maestrazgo. Ara, el bestiar s'estarà fins a la tardor en aquestes localitats, on abunden les pastures i les temperatures són més fresques. Quan torne el fred, els germans Martorell faran la ruta inversa, ja que, segons explica Juan Martorell, "per tindre els ramats a l'hivern a Fortanete cal una granja i alimentació a base de pinsos perquè el fred és intens". ■